NEDRÁŽNÍ
OBZOR
7
ČERVENEC
2021
Internetový magazín Nedrážního republikového výboru
Odborového sdružení železničářů na www.osz.org

- OSŽ pomáhá při katastrofě str. 3
- Vedení NeRV informuje str. 4
- Kolem kolejí str. 6
- Zápisník M. Novotného str. 6
- Důchody str. 7
- Daně str. 7
- SON radí str. 8
- O zdraví... str. 10
- Tip na dovolenou str. 11
- Poučme se str. 12
- Blahopřejeme str. 12

ČERVEN, měsíc plný událostí

Připravil Milan Sedlák

V minulém vydání jsme vychvalovali červen jako jeden z nejkrásnějších měsíců roku.

Tentokrát se k němu opět vracíme a vyhodnocujeme ho jako měsíc plný událostí. A to příjemných i veskrze nepříjemných.

Před deseti lety právě v měsíci červnu svou sílu ukázalo Odborové sdružení železničářů, když zorganizovalo stávku, která ochromila celou republiku a především tehdejší vládní garnituru.

Slovo stávka neustále prolínalo devátým řádným jednáním Nedrážního republikového výboru OSŽ, které se konalo 7. června 2011. A zatím, co žurnalisté palcovými titulky permanentně zdůrazňovali tzv. benefity – v případě železnice režijní výhody – aby se stali pomocníky vlády, která se snažila obrátit různé profesní skupiny proti sobě a vyvolat v jejich řadách rozkol, aby se jim pak lépe prosazovala realizace svých reformních plánů, OSŽ šlo ostatním odborovým svazům příkladem stávkovou pohotovostí.

Jak zaznělo z vystoupení tehdejšího místopředsedy OSŽ a předsedy NeRV OSŽ a dnešního místopředsedy NeRV OSŽ Miroslava Novotného, dalším krokem už musí být jedině generální stávka, kterou zaměstnanci firem řeknou tehdejší vládě rozhodné ne. A svým tlakem budou působit na své zaměstnavatele, aby se k logickým důvodům, proč změnit vládní politiku, připojili. Není to od věci, neboť rovněž Unie zaměstnavatelů má k řadě reformních plánů vážné výhrady.

I když se to nezdá, významnou událostí června bylo i letošní mimořádné jednání NeRV OSŽ, které se po dlouhé době covidové pandemie mohlo opět konat s osobní účastí zástupců základních organizací a nikoliv pouze prostřednictvím videokonferencí.

Nesmírně smutnou událostí června však bylo tornádo, které v krátké chvíli zdemolovalo část jižní Moravy včetně železniční in-

Pokračování na str. 2

Červnové tornádo se tragicky podepsalo na části jižní Moravy *Foto: Karolína Houdková*

ČERVEN, měsíc plný událostí

Dokončení ze str. 1

frastruktury, jako by nestačila celoroční pandemie, která přinášela těžkosti celé lidské společnosti včetně mnoha úmrtí.

Šest mrtvých, desítky zraněných, miliardové škody, téměř dvě stovky domů určených k demolici, to jsou následky, které nenechají až na výjimky nikoho chladným – bohužel najdou se jedinci, kteří se i z této tragické události snaží různými podvody či krádežemi těžit.

Naštěstí lidská solidarita nám není cizí a našlo se mnoho lidí, kteří se snaží pomáhat postiženým obyvatelům a ulehčit jim v těžkých podmínkách, které jim příroda připravila. Byla založena řada sbírek, které dosahují milionových hodnot, dobrovolníci a firmy pomáhají občanům společně s hasiči, vojáky, policisty a zdravotníky nelehkou situaci zvládat. Pomocí těžké techniky se už podařilo částečně odstranit popadané stromy, sloupy elektrického vedení, tuny stavební suti a dalšího materiálu, který tornádo rozmetalo po okolí.

Aktivně se zapojily také nedrážní společnosti – například Skanska, OHL ŽS, EŽ Praha...

Podařilo se zprovoznit železnici i silnice, stále je však co dělat. Do pomoci postiženým občanům se zapojily také železniční odbory včetně OSŽ, a to rovněž uplatňováním Podpůrného fondu.

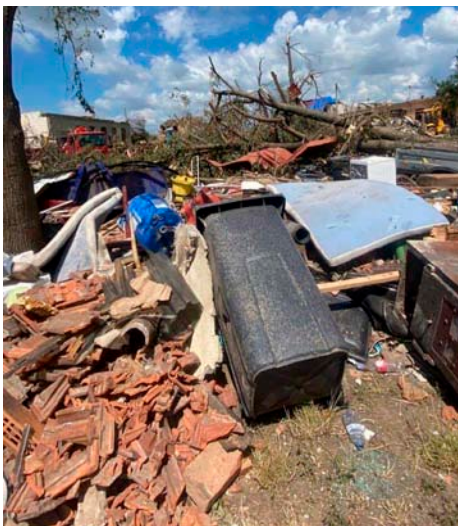

Mezi prvními, kteří se podíleli na odstraňování následků katastrofy a záchraně obyvatel, byli hasiči

Foto: Správa železnic a Daniel Pivoňka

INFORMACE
o postupu při poskytování finanční pomoci z Podpůrného fondu OSŽ v souvislosti s živelnou událostí

Na základě současných existujících živelních událostí (povodňových situací, tzv. bleskových povodní, povětrnostních situací, tzv. větrných bouří - orkánu, tajfunu, tornáda apod.), které zasáhly Českou republiku je možnost vzniku závažných sociálních situací členů OSŽ, kteří byli v současné době aktuálně postiženi živelnou událostí.

Členové OSŽ si mohou žádat o dávky z Podpůrného fondu OSŽ **prostřednictvím ZV ZO OSŽ**, který žádost ověří a potvrdí její objektivnost a pravdivost, v souladu se Statutem Podpůrného fondu OSŽ.

Upozorňujeme na možnost čerpání následujících dávek:

1) jednorázová dávka bezprostřední pomoci ve výši **6 000** Kč.
Dávka se poskytuje všem členům OSŽ, kteří utrpěli ztráty na majetku v souvislosti s živelnou událostí, tj. poničení obydlí v místě svého trvalého bydliště, bez žádosti člena OSŽ, na základě ověření potřebnosti a skutečného stavu tajemníky PV OSŽ (místopředsedy NeRV OSŽ) nebo předsedou ZO OSŽ nebo vedoucím ESO OSŽ-ústředí v součinnosti se ZV ZO OSŽ.

Za tím účelem vedou tajemníci OSŽ (místopředsedové NeRV OSŽ) nebo předseda ZO OSŽ nebo vedoucí ESO OSŽ-ústředí jednorázovou evidenci dle přiloženého vzoru, potřebné finanční částky vyzvednou v pokladně HFO OSŽ-ústředí a zajistí neprodleně jejich předání poškozeným v součinnosti se ZV ZO OSŽ. Evidenci postižených členů OSŽ a vyplacené částky zajišťuje HFO OSŽ-ústředí.

2) dávka do výše **20 000** Kč.
Členové OSŽ, kteří utrpěli značné ztráty na majetku živelnou událostí (např. poškození, zničení bytového zařízení, věcí osobní potřeby, rekonstrukce a opravy bytu (RD), ve vlastnictví žadatele, evakuace apod.) mohou požádat o dávku do výše **20 000** Kč, v souladu se Statutem Podpůrného fondu OSŽ Žádost se prostřednictvím příslušného ZV ZO OSŽ adresuje ESO OSŽ-ústředí.

Z důvodů omezených zdrojů Podpůrného fondu OSŽ dávky, dle výše uvedeného, nebudou vypláceny v případech, kdy nevzniknou škody přímo v obytných částech bytů (RD) v místě trvalého bydliště, např. škody vzniklé „pouze“ zaplavením zahrady, sklepů, zničení nářadí, motorová vozidla, hospodářských objektů nebo škod v zařízeních sloužících k rekreaci.

Žádost o dávku z Podpůrného fondu OSŽ bude posuzována individuálně.

Vyzýváme předsedy ZO OSŽ, aby na ekonomicko-sociální oddělení OSŽ-ústředí (Luděk Šebrle: tel. 737 275 066, e-mail: ludek.sebrle@osz.org nebo Monika Vitnerová: tel: 737 275 104, e-mail: monika.vitnerova@osz.org), zasílali jména, příjmení, adresy a kontakty na členy OSŽ postižené živelní událostí, aby jim mohla být poskytnuta ze strany OSŽ-ústředí účinná pomoc.

Mgr. Martin Malý
předseda
ODBOROVÉHO SDRUŽENÍ ŽELEZNIČÁŘŮ

Bc. Renata Dousková, Miroslav Novotný

UPOZORNĚNÍ NA PROBLÉMY UČŇŮ

Priority pro spravedlivější školství

Pro zmírnění nerovností v českém vzdělávání je potřeba upravit učňovské školství, snížit rozdíly v kvalitě škol mezi jednotlivými regiony, lépe motivovat učně, zkvalitnit nástavbové studium a změnit jednotné přijímačky na střední školy. Vyplývá to z dokumentu České středoškolské unie (ČSU), který popisuje pět priorit pro spravedlivější školství.

Reakce přichází na základě prohloubení nerovností v důsledku distanční výuky kvůli covidu-19 a i na zvyšující se rozdíly v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání v Česku.

Mnoho učňů nevyužívá vystudovaný obor. Dokument, který ČSU představila na svém republikovém sněmu, poukazuje mj. na to, že studenti středních odborných učilišť trpí nadměrnou nezaměstnaností a jejich kvalifikace se často neshoduje s jejich prací. Kvůli covidu přišli učni o většinu praxe, někteří sami chtějí opakovat ročník. Přibližně 40 procent učňů v zaměstnání nevyužívá obor, který absolvovali. Podle středoškoláků je proto potřeba reformovat počty a obsah oborů a upravit odborný výcvik tak, aby odpovídal poptávce pracovního trhu 21. století a pružně reagoval na jeho vývoj.

Velké rozdíly i mezi kraji

Na distanční výuce jsou školy a učiliště už více než rok, kolem 10 tisíc studentů se do ní stále nepodařilo zapojit. Ať už jsou důvody jakékoliv, chybějící rok vzdělání velmi prohloubí nerovnosti a negativně ovlivní životy studentů. Za nejproblematičtější platí dlouhodobě Ústecký a Karlovarský kraj, kde se výsledky studentů v průzkumech pohybují na úrovni Bulharska. Rozdíly mezi Ústeckým krajem a Prahou představují zhruba dva školní roky.

Potřeba systémových změn ve financování (škol v různých regionech) či cílených podpůrných programů.

Pozornost politiků by se podle středoškoláků měla zaměřit víc i na motivaci učňů k dalšímu vzdělávání. Společenské postavení učilišť nyní způsobuje, že tam žáci nevěří ve vlastní úspěch a dosahují horších studijních výsledků. Jedinou jejich cestou k získání maturity a přístupu na vysokou či vyšší odbornou školu je nástavbové studium, kde je ale vysoká neúspěšnost u maturitní zkoušky. Nástavbové studium by se proto mělo zkvalitnit tak, aby učňům neuzavíralo cestu k dalšímu vzdělávání.

Velký vliv na budoucnost žáka mají také přijímací zkoušky na střední školu, při kterých se opět potvrzují rozdíly mezi kvalitou škol. Vliv na výsledek zkoušek má hlavně to, jak se žákovi při přípravě na testy věnovala jeho rodina nebo zda mu zaplatila přípravné kurzy.

M.N.

VODAFONE ZAČNE V ČESKU VŠECHNU PRÁCI NABÍZET NA ZKRÁCENÝ ÚVAZEK

Vodafone současně najíždí na takzvaný hybridní model, kdy zaměstnanci pracují část týdne doma

Telekomunikační společnost Vodafone plánuje v Česku nabízet všechna inzerovaná pracovní místa i ve formě částečného úvazku. To se má týkat také nejvyšších pozic ve společnosti, oznámila společnost. Podle Vodafonu to znamená dostupnější místa například pro matky, ale také pro zdravotně znevýhodněné nebo pro vysoce specializované odborníky, kteří nechtějí nebo nemohou pracovat pro firmu pět dní v týdnu.

Podle výzkumu britské vlády pracovní inzeráty, které obsahují možnost flexibilního úvazku, vykazují o 30 procent uchazečů více než místa, která flexibilitu nezmiňují. Podle stejného zdroje je přitom u žen dvakrát větší pravděpodobnost, že budou pracovat na částečné úvazky, často kvůli péči o děti.

Firma současně mění i nároky kladené na denní docházku do zaměstnání, výrazně rozšíří možnosti práce z domova. Odhad hovoří, že po uvolnění pandemických opatření stráví zaměstnanci obvykle 40 procent svého času prací v kanceláři, což odpovídá dvěma pracovním dnům v týdnu.

Tato změna zároveň vyžaduje, aby manažeři a zaměstnanci rozvíjeli nové dovednosti. Tři sta manažerů absolvovalo školení, jak se vypořádat s přechodem na flexibilní práci a hybridní model, kdy část týmu pracuje z domova a část z kanceláře.

V Česku je podíl částečných úvazků na trhu jeden z nejnižších v Evropské unii. V roce 2020 mělo zkrácený úvazek 5,7 procenta českých zaměstnanců. Evropský průměr přitom činí 18 procent. V Německu pracuje méně než 40 hodin týdně 28 procent zaměstnanců, v Nizozemsku dokonce více než polovina. V menší míře může hrát roli vysoký počet osob samostatně výdělečně činných, kterých máme na počet obyvatel nejvíce v Evropě. Odráží často snahu vyhnout se vyššímu zdanění zaměstnanců. Jejich odpracované hodiny se ve statistikách neobjevují.

M.N.

Další krok k české gigafactory ČEZ CHCE LITHIUM PŘIVÁŽET PODZEMNÍM POTRUBÍM A VLAKY

Společnost Geomet provedla pod Cínovcem průzkumné vrty kvůli ložiskům lithia. Vytěžit by se mělo 38 milionů tun rudy obsahující lithium

Energetický gigant ČEZ zkoumá možnosti těžby krušnohorského lithia. Jasněji už má v tom, jak se bude vytěžená ruda dopravovat z dolu do zpracovatelského závodu a také jak se cenný kov dostane k zákazníkům – třeba do případné gigafactory.

Vytěžená ruda obsahující lithium má putovat z dolu v oblasti Sedmihůrky do zpracovatelského závodu asi osmikilometrovým podzemním potrubím. Padla tak zvažovaná varianta převážet rudu nákladními automobily. Poté, co se lithium upraví ve zpracovatelském závodě, se má dál přesouvat k zákazníkům primárně po železnici. Pokud v Česku vznikne továrna na baterie pro elektromobily – takzvaná gigafactory, o které jedná vláda – lithium by do ní vozily nákladní vlaky z pár kilometrů vzdáleného nádraží Dubí. Přeprava vytěžené suroviny do místa zpracování nákladními automobily by významně zatížila ovzduší emisemi z dopravy, kromě znečišťujících látek i hlukem, píše se ve zprávě o posouzení projektu.

Ložisko lithia v Krušných horách patří k největším v Evropě. Současné plány počítají s ročním vytěžením 1,8 milionu tun rudy.

Jak se ruda dostane do zpracovatelského závodu

Těžená ruda se bude mechanicky nakládat na velkokapacitní dopravníky a dopravovat do drtiče v podzemí. Nadrcená ruda se pásovými dopravníky dostane do soustavy kulových mlýnů v rozmělňovací stanici na povrchu, která zajistí konečné mletí. Pak se na krátkých uzavřených dopravnících dostane do směšovací stanice, kde se spojí s vodou. Na stanici bude navazovat jednak liniová stavba zahrnující podzemní potrubí pro dopravu rudy do úpravárenského komplexu pro další zpracování rudy, jednak podzemní potrubí pro dopravu vody zpět do směšovací stanice. Doprava materiálu do hlubinného dolu bude vedena přes hlavní důlní díla a po centrálních třídách pomocí dieselových transportních vozů.

Klíčový bude pro organizaci i způsob, jakým bude ruda ve zpracovatelském závodě upravována. Předběžně vypadá lépe metoda žíhání. Chemická metoda počítá naopak s velkým množstvím jedovatých chemikálií, ta by byla problematická. Lithium ve stabilní formě se po zpracování v závodě přesune k zákazníkovi, kterým může být i případná gigafactory, jež má produkovat baterie primárně pro elektromobily.

O tom, zda v Česku gigafactory vznikne, se má rozhodnout v blízké době. Vláda připravuje několikamiliardovou investiční pobídku, která by měla potenciální zájemce do Česka přilákat. Případná celková investice všech zúčastněných stran do gigafactory by činila padesát až šedesát miliard korun a znamenala by vznik až tří tisíc pracovních míst. Především

by ale dala cenný impulz tuzemskému autoprůmyslu směrem k elektromobilitě. O možnou stavbu gigafactory se v Česku zajímá více firem, nejen německý koncern.

Do finální části míří jednání o jedné z vůbec největších investic, které kdy do Česka přetekly. Už na konci června by mohlo být jasněji v tom, zda německý koncern Volkswagen postaví v tuzemsku obří továrnu na baterie pro elektromobily. Investice za zhruba padesát miliard korun by umožnila vznik dvou tisíc pracovních míst a měla výrazný dopad na celou českou ekonomiku. Pomohla by také urychlit transformaci českého autoprůmyslu směrem k elektromobilitě. Továrna na baterie však Česku nepřinese pouze pozitiva.

Pozitiva – pracovní příležitosti

Vznik gigafactory v Česku by znamenal velký impulz nejen pro samotnou automobilku, ale i pro řadu navázaných odvětví a firem. Za stávajících podmínek dodavatelům autoprůmyslu hrozí, že s příchodem elektromobility přijdou o značnou část zakázek. Elektromobily se totiž skládají z menšího množství součástek, jejichž výroba závisí hlavně na bateriích. Vznik gigafactory by umožnil řadě firem přeorientovat, upravit svou stávající produkci směrem k elektromobilitě a vyjít z transformace autoprůmyslu se vztyčenou hlavou.

Zatímco se v minulosti o lithiu na Cínovci hovořilo jako o krádeži za bílého dne, tentokrát padají slova především o výhodném propojení těžby tohoto cenného kovu a přilákání gigafactory Volkswagenu. Ložisko v Krušných horách patří k největším v Evropě, propojení s případnou továrnou německého koncernu by tak dávalo logicky smysl.

Továrna na baterie by vytvořila několik tisíc nových pracovních míst vyžadujících značnou kvalifikaci. Další místa by vznikala v návazných oborech.

Pandemie ukázala, jak důležité je mít klíčové komponenty po ruce a nezáviset na půl světa vzdálených výrobcích. Kdyby vznikla gigafactory v Česku, mladoboleslavská automobilka by získala dnes tolik ceněnou jistotu dodávek a ušetřila by za samotný převoz baterií, které dnes putují dlouhé týdny z Asie.

Negativa – Ekologické dopady

Kritici giga továren namítají, že může mít chemická výroba baterií ekologické dopady na okolí. Aktivistům v Německu vadí, že se kvůli gigafactory Tesly u Berlína vykácí tři sta hektarů lesa a že dojde k velké spotřebě pitné vody v blízkosti přírodní rezervace. Podobnou debatu lze čekat i v Česku, pokud by zde měla továrna vzniknout.

Nebuďme montovnou, zaměřme se na to zásadní, výzkum a vývoj, nabádají nejen tuzemští ekonomové. V továrně na baterie nevidí zásadní přidanou hodnotu, kterou by přinesl právě výzkum a vývoj. Další zvýšení závislosti na autoprůmyslu.

Produkce autoprůmyslu tvoří 23 procent české průmyslové výroby, 21 procent českého exportu a 9 procent HDP ČR, podniky zaměstnávají 133 tisíc pracovníků. Jestli je to větší diverzifikace, co chrání ekonomiky před otřesy, gigafactory k jejímu rozšíření nepřispěje.

M.N.

NĚMCI TESTUJÍ PŘÍJEM BEZ PRÁCE NA TŘI ROKY

Vědci budou analyzovat, co se s penězi stane

Lidé budou dostávat po dobu tří let 1 200 eur měsíčně. Podle zastánců nepodmíněného příjmu to povede k větší odvaze a kreativitě příjemců. Organizátoři chtějí zjistit, jak hodně budou lidé pracovat

Tvůrci projektu budou zkoumat i hladinu stresu některých příjemců

V Německu minulý týden odstartoval experiment se základním nepodmíněným příjmem. Jde o projekt neziskové organizace „Můj základní příjem" ve spolupráci s Německým ústavem pro hospodářský výzkum a s univerzitou v Kolíně nad Rýnem. Peníze poskytlo zhruba 150 tisíc soukromých dárců, kteří chtějí vědět, co jejich krajané s prostředky budou dělat. K vyplácení příjmu se podle Deutsche Welle přihlásilo více než dva miliony lidí. Organizátoři z nich vybrali 122 osob, které budou po dobu tří let dostávat každý měsíc 1200 eur. Dobrovolníci nemuseli prokazovat finanční nouzi a mohou po celou dobu pobírání příspěvku pracovat podle svého uvážení.

Nemusejí udělat vůbec nic kromě vyplnění sedmi online dotazníků v průběhu těch tří let. Dalších zhruba 1400 osob bude sloužit jako kontrolní skupina. Její členové dostanou menší obnos jakožto kompenzaci za vyplňování formulářů. Propagátoři nepodmíněného příjmu pro všechny věří, že finance získané bez práce vyřeší řadu sociálních problémů. Doufají, že základní zajištění zvýší spokojenost a zdraví lidí, jejich kreativitu a odvahu pouštět se do nových věcí a do podnikání.

Odborníky hlavně zajímá, zda sledovaní vše utratí, nebo budou šetřit. Jsou zvědaví, jestli budou pokračovat v práci dosavadním tempem, nebo svou pracovní dobu zkrátí. Chtějí také vědět, zda takto rozdané prostředky podnítí solidaritu a peníze částečně poputují k potřebným. Organizátoři připouštějí, že experiment neřeší ani další zásadní otázky, jakými jsou dopady garantovaného příjmu na ekonomiku.

Další experimenty

Základní nepodmíněný příjem zkoušejí v posledních letech i další země. Kupříkladu ve Finsku dostávali peníze lidé bez práce a vláda jejich chování srovnávala s nezaměstnanými s klasickými dávkami.

Španělsko ohlásilo minimální příjem v reakci na pandemické problémy. Do programu se však mohli kvalifikovat jen potřební, a nakonec připomíná spíše běžné sociální dávky.

V době koronaviru odborníci oprášili kanadský experiment ze sedmdesátých let. Zúčastnili se ho rovněž chudí lidé a pokus skončil bez konečných výsledků v důsledku globálních ekonomických otřesů.

M.N.

NEW YORK BUDE MLADÝM BEZDOMOVCŮM DÁVAT MĚSÍČNĚ TISÍC DOLARŮ

Peníze jim mají pomoci znovu získat stabilní bydliště. Má je to postavit na nohy

Nejlidnatější americké město New York chystá pilotní program, v jehož rámci bude čtyřiceti mladým lidem bez domova vyplácet 1250 dolarů měsíčně (27 tisíc korun) po dobu až dvou let, aby jim pomohlo znovu získat stabilní bydliště.

Podle studie z roku 2018 strávil každý desátý Američan ve věku 18 až 25 let alespoň jednu noc na ulici, v nouzové ubytovně, utekl z domova, rodiče jej vyhodili, nebo alespoň musel přespávat na gauči u známých. Podle výzkumu se v roce 2017 ocitl alespoň dočasně na ulici každý třicátý Američan ve věku 13 až 17 let. Míra bezdomovectví ve venkovských oblastech se přitom výrazně neliší od velkých měst.

Poskytnutí přímé finanční pomoci a podpory mladým lidem je možností, jak jim dát příležitost učinit vlastní investice do jejich úspěchu a zároveň pomoci vyvážit rasové nerovnosti, které jsou odkazem minulých nespravedlností. Program se zaměří hlavně na příslušníky etnických a sexuálních menšin a měl by být vzpruhou pro mladé lidi a posílit ukončení bezdomovectví u mladých lidí.

Většímu riziku bezdomovectví pak čelí černoši, lidé latinskoamerického původu nebo příslušníci sexuálních menšin. Roli hraje i vzdělání, nepoměrně více mladých lidí bez domova totiž nedokončilo střední školu.

Každý den bez stabilního bydliště a s tím spojený stres představuje promarněnou příležitost podpořit zdravý rozvoj a přechod do produktivní dospělosti, uvádí studie. Vychází přitom z průzkumu Chicagské univerzity, podle nějž podobně nabyté finance lidé bez domova obvykle neutratí za alkohol ani drogy a výsledkem nebývá ani slabší pracovní morálka.

M.N.

Připravil Milan Sedlák

ŠALINA NA KAMPUS ALIAS BRNĚNSKÉ METRO

A je to tu opět. S iniciativou přišlo OHL ŽS, a.s. a už před řadou let při stavbě husovického tunelu v Brně umístilo na portál symbol tunelářů, sochu sv. Barbory. Nyní socha svaté Barbory chrání od 13. dubna dělníky na stavbě tramvajového tunelu – v brněnském »hantecu« Šaliny na Kampus či s určitou dávkou škodolibého humoru v brněnském metru – do Kampusu v Bohunicích. Hrubá stavba by měla být hotová ještě letos.

Necelý metr vysokou a 120 kilogramů vážící sochu patronky důlních staveb umístili dělníci u portálu vznikajícího tunelu v ulici Netroufalky.

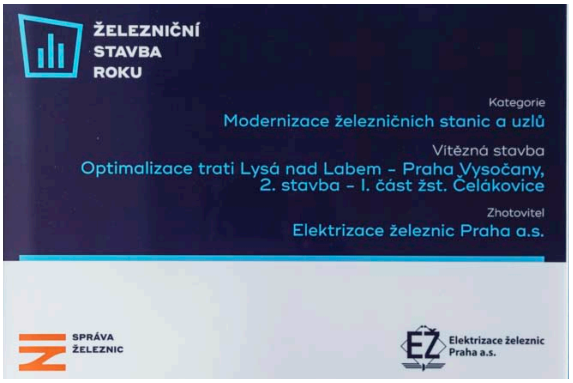
Stavba 912 metrů dlouhé trati Osová–Kampus za 1,4 miliardy korun byla zahájena poklepem základního kamene v říjnu 2019 a první tramvaje se na ni vydají příští rok na podzim. Tunel na trati měří 609 metrů a padne na něj 40 tisíc kubíků betonu.

Foto: Filip Houdek

ŽELEZNIČNÍ STAVBA ROKU PRO EŽ PRAHA

Vítězem kategorie Modernizace železničních stanic a uzlů je rekonstrukce železniční stanice Čelákovice. Hlavním cílem bylo vybudovat jedno ostrovní a dvě vnější nástupiště, jakož i dva s komunikacemi propojené podchody pro pěší a cyklisty. Nové podchody s bezbariérovým přístupem přivádějí cestující z více směrů na tři nástupiště. Rekonstrukcí prošla i historická výpravní budova. Projekt byl navíc doplněn o výstavbu cyklověže, která nabízí prostor dohromady až pro 118 kol. Správa železnic zajistila vůbec poprvé tuto službu v rámci modernizace železniční stanice.

Děkujeme Správě železnic za toto ocenění, kterého si velmi vážíme. Tato stavba pro nás byla velkou výzvou, kdy jsme měli možnost prokázat, že jako elektromontážní firma dokážeme úspěšně koordinovat veškeré stavební práce. Prokázali jsme schopnost i takové projekty zvládnout. Věříme, že cestující jsou spokojeni a že jsme přispěli ke zvýšení rychlosti, plynulosti, bezpečnosti a komfortu železniční dopravy.

Ze zápisníku Miroslava Novotného

YOLO, ANEB ŽIJETE JEN JEDNOU

Ve Spojených státech se v poslední době objevuje nový trend. Pandemie změnila priority.
»Takhle žít nemusím!«
Pandemie zahýbala se smyšlením o zaměstnání

Tímto mottem se po roční pandemické krizi začínají řídit někteří zaměstnanci, kteří se cítí vyčerpaní a vyhořelí. Opouštějí svá stabilní zaměstnání a soustředí se na rozjezd vlastního byznysu. Pokud bude chřadnutí současných zaměstnanců pokračovat, mohl by se takzvaný YOLOING stát novým trendem pracovních sil.

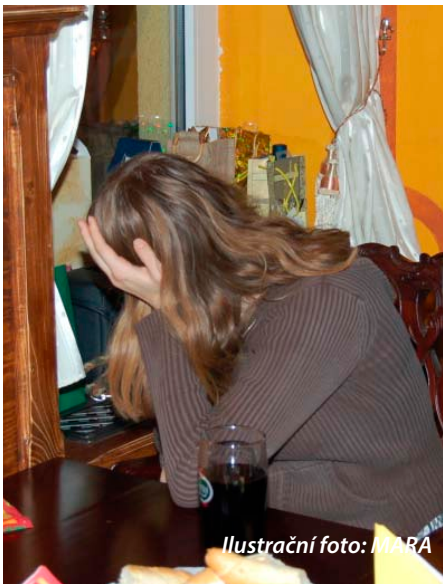
Někteří vyhořelí pracovníci s dostatečnými finančními úsporami opouštějí stabilní zaměstnání a vydávají se na cestu za post pandemickým dobrodružstvím. Poté, co se rok hrbili nad svými laptopy a co začali pomalu ale jistě přirůstat ke svým gaučům, rozhodli se své geniálně uspořádané životy trochu rozhodit a začali riskovat. Všechny varianty jsou založeny na tomtéž.

K byznysovým plánům je povzbuzuje stále rozšiřující se očkování a obnovující se trh práce. Bankovní účty těchto lidí se za poslední rok naplnily úsporami, což následně zvyšuje jejich odhodlání riskovat. Mezi takovými pracovníky jsou ale i takoví, kteří zaměstnání nemění ani neplánují vlastní byznys, ale ze zaměstnání prostě odešli a momentálně nechtějí dělat nic. Obě varianty jsou do určité míry riskantní, a tak se takovému postoji začalo říkat „YOLOING".

YOLO je anglická zkratka hesla „you only live once" neboli „žijete jen jednou". Výraz byl dokonce před lety uznán lingvisty a byl přidán do online verze Oxfordského slovníku. Tento termín je také používán mezi obchodníky s akciemi, kteří jej používají při uzavírání nezodpovědných sázek, které se stejně mnohdy vyplatí.

Pandemie ještě ale neskončila a miliony Američanů stále truchlí nad ztrátou svých blízkých a zaměstnání. Ne každý si tedy může dovolit riskovat, protože ne každý má takové úspory, jako úspěšní manažeři, bankéři a jiní, jejichž platy jsou vysoce nadstandardní.

Ze strachu z odchodu zaměstnanců se zaměstnavatelé snaží zlepšit veškeré podmínky a zabránit tak vyhoření svých pracovníků. Sociální síť LinkedIn nedávno poskytla většině svých zaměstnanců placený týden volna. Banka Credit Suisse poskytla svým mladým bankéřům příspěvek ve výši dvacet tisíc dolarů a Houlihan Lokey, další firma z Wall Street, zaplatila mnoha svým zaměstnancům kompletní dovolenou dle jejich výběru.

Ilustrační foto: MARA

Připravil Miroslav Novotný

MÁME ZACHRAŇOVAT DŮCHODY PRO PŘÍŠTÍ GENERACE, ANEBO ZA KAŽDOU CENU ZAJISTIT, ŽE BUDOU SOUČASNÍ DŮCHODCI DŮSTOJNĚ ŽÍT?

„Penzijní systém samozřejmě dojede, dřív nebo později. Moje děti nebudou dostávat důchod, z čeho by to proboha bylo?“
„Nikoho nezajímá, co bude někdy v roce 2070. Důchody jsou nízké a měly by se zvyšovat.“

Tyto výroky nalajnovaly hřiště.

Zachraňovat přece jen důchodový systém pro příští generace? Nebo naopak nehledět na náklady, jen když budou současní důchodci důstojně žít?

O tom v obecné rovině rozhodnou podzimní volby.

Nic nefungovalo v několika posledních letech lépe než penzijní systém. Průměrná penze dvakrát po sobě vyrostla o tisíc korun, zároveň systém každoročně vyráběl tučné přebytky ve výši 20 miliard korun.

Nebylo divu, že vláda vsadila na rozdávání dárků penzistům. Zvýšení základní sazby důchodu pro každého na deset procent průměrné mzdy, průběžné vylepšování pravidel, podle kterých se počítala poměrná část důchodu, mimořádné valorizace a příplatky – tohle všechno jsme si mohli dovolit, protože systém produkoval neustálé přebytky.

Tato zkušenost byla podnětem pro optimistickou vizi, která doporučila zapomenout na veškerou opatrnost. Minimální důchod 10 tisíc korun, příplatky ženám za výchovu dětí, zkrácení povinnosti platit pojistné. Na takové výkony možná tuzemský důchodový systém nemá, potřebné peníze se však seženou jinde.

Mezitím však koronavirová krize vyrobila v penzijním systému schodek 40 miliard. Tím se připomnělo, že stárnutí populace postupně zvýší nároky na systém, do kterého bude platit stále méně lidí.

Dnes možná starobní důchody stojí Česko 7,5 procenta ekonomického výkonu, do čtyřiceti let to však bude přes 12 procent, i když se už penzistům nebude přihazovat. V zemích jako jsou Itálie, Řecko, Francie a Rakousko platí za starobní důchody 12 procent již dnes.

Máme zde společný jmenovatel, kterým je nutnost reformy. Tato reforma bude podle rozpočtové rady „kombinací několika opatření“: zvýšení věku odchodu do důchodu, méně příznivý výpočet penze, zvýšení sazeb pojistného, dorovnání příjmů systému z majetkové daně nebo zavedení daně ze samotných penzí.

Politici tak ve svých programech budou muset kousnout právě do tohoto kyselého jablka.

Aktuálně strany nic nenutí, aby v časech stárnutí investovaly do stability systému. Pravda, průměrný věk dožití se v Česku zvýšil, ovšem počet starobních důchodců se drží už šestým rokem na úrovni 2,4 milionu.

Před zvýšením nároků systém dosud chrání tzv. „malá reforma“ z roku 2011, podle níž se věk odchodu do penze každoročně zvyšuje o pár měsíců. V roce 2030 sice ochrana končí, přesto ještě až do roku 2035 budou důchodového věku dosahovat relativně slabé populační ročníky z šedesátých let minulého století.

V roce 2040 ovšem počet nových důchodců vyroste až k hranici 200 tisíc ročně, protože na penzi budou mít nárok děti populačního boomu, rozjetý modelem dětských přídavků.

Je možné odkládat reformu klidně ještě patnáct let.

Vyhlídka, že za peníze dnes odvedené do systému zítra nic nedostanu, se přitom už částečně naplnila.

Průměrný Čech dostal loni za svou práci skoro 33 tisíc korun hrubého měsíčně. Pokud také během čtyřiceti let své kariéry bral mzdu, stát mu letos vyměří penzi 15 600 korun měsíčně. Jako průměrný muž bude žít dalších šestnáct let a dostane zpátky 69 procent toho, co státu odvedl.

Stejný výpočet je výhodnější pro ženy, které sice vydělávají méně, zato se déle dožijí. Průměrná žena, která má dvě děti a odpracuje čtyřicet let, dostane od státu zpátky 97 procent. Jinými slovy: průměrný muž tratí na své účasti v důchodovém systému při současné cenové úrovni milion a 350 tisíc korun, ztrátu utrpí také většina žen. Výpočty se netýkají té pětiny občanů, která se penzijního věku nedožije.

Jak zařídíte, aby lidé, kterým je dnes mezi třiceti a padesáti, dostali ve svých důchodech co nejvíce z peněz, které odvedli do penzijního systému? Tak zní už úplně konkrétní otázka pro nadcházející volby. Podotázkou může být, jestli za tím účelem zavádět nové daně.

BOHATÝM DÁVAT A CHUDÝM BRÁT – NESPRAVEDLNOST PO ČESKU

Českem po čase zase rezonuje debata o daních a o tom, kdo je má platit a jak vysoké mají být. Je to dobře, naposledy se řešily někdy před patnácti lety.

Český daňový systém se od devadesátých let nijak zásadně nezměnil, na rozdíl od okolního světa. Stát pořád dominantně zdaňuje práci a spotřebu. Daně a odvody z příjmů jsou navíc silně vychýlené ke zdaňování závislé činnosti, a to nese největší břemeno. Méně platí podnikající fyzické osoby, které si mohou od příjmů odečíst paušální náklady, ještě méně pak lidé, kteří mají příjmy z kapitálu nebo pronájmu, protože z těchto příjmů neplatí sociální ani zdravotní pojištění. Daně v Česku jsou tak výrazně degresivní, protože čím jsou lidé bohatší, tím méně peněz mají ze závislé činnosti a jejich příjmy více plynou z kapitálu, čímž se efektivní daňová sazba snižuje.

Takovéto nastavení s většími či menšími změnami držíme už dlouho, poslední poslanecká změna výrazně snížila daňovou povinnost především nadprůměrně vydělávajících fyzických osob asi o 80 miliard korun a zrušila se daň z nabytí nemovitosti. Schodek rozpočtu motivuje bohužel hlavně k debatám, kde vybrat další peníze, méně pak k úvaze, jak systém modernizovat a učinit ho více motivačním a spravedlivějším.

Debata o vyšším zdanění hlavně nemovitostí v zemi, kde jsou byty a domy oblíbeným způsobem důchodového zabezpečení a kde existuje široké vlastnictví chat, je politicky odvážná ale důležitá. Česko má obecně majetkové daně nízké – má jedny z nejnižších daní z nemovitostí v EU. Ty jsou navíc příjmem obcí, takže jejich nezvyšování dále škrtí obecní rozpočty a zvyšuje jejich závislost na státní pokladně.

Rostoucí ceny nemovitostí navíc dále oslabují spravedlnost daňového systému. Pokud dnes prodává majitel svůj byt, inkasuje více než dvojnásobek toho, za co ho kupoval před dvanácti lety, a tento zisk navíc nijak nedaní. Tržní zhodnocení nemovitostí daňový systém nereflektuje ani daní z příjmů, ani daní z nemovitostí, protože na rozdíl od řady jiných zemí se v Česku počítají z výměry a nikoli z tržní hodnoty. Nastavení systému zvyšuje rozevírání nůžek mezi vlastníky a nevlastníky. Lepší je zamyšlení nad strukturou a spravedlností daňového systému, než šermovat miliardami dluhu a deficitu státního rozpočtu, a snažit se stát pomocí zdanění podpořit.

Připravil Miroslav Novotný

KRAJE A OBCE CHTĚJÍ NA OBNOVU BROWNFIELDŮ MILIARDU

Zchátralých objektů, brownfieldů, jsou v České republice podle údajů ministerstva pro místní rozvoj tisíce. Jde o místa, kde stojí opuštěné průmyslové, vojenské či zemědělské areály, bývalá nádraží, výrobní haly či sklady. Brownfieldy se často nacházejí v centrech měst. Praha i Brno mají v centru řadu zchátralých objektů. Příkladem jsou Bubny v pražských Holešovicích, kde bývalo nádraží. V centru Brna jsou to Jaselská kasárna.

Nový dotační program Brownfieldy, který spravuje Státní fond podpory investic, zaznamenal nebývalý zájem. Kraje, města a obce podaly v jarní výzvě žádosti o dotace a úvěry za 1,1 miliardy korun. Peníze mají pomoci přeměnit zanedbané areály na parky, sportoviště, školy nebo domovy seniorů, která tak budou sloužit občanům. Na všechny se nedostane. Letos má program k dispozici pouze 500 milionů korun.

Žádost do programu podalo například Brno. To chce upravit brownfield, na kterém stojí zchátralá vojenská jídelna. Na území o velikosti 4000 metrů čtverečních má vzniknout za deset milionů korun park. Objekt je nevyužitý skoro 30 let.

V jarní výzvě se sešlo 101 žádostí o dotace a úvěry, a to ze všech krajů vyjma Prahy. Největší zájem je na Vysočině, v Olomouckém a v Ústeckém kraji. Rozpočet programu se letos navyšovat nebude, je vázán na státní rozpočet. Žádosti se budou vyhodnocovat, a ne všechny zřejmě splní podmínky.

Program Brownfieldy navazuje na podobný dotační program, který řídilo v uplynulých dvou letech přímo ministerstvo pro místní rozvoj. Podporu na regeneraci získalo během let 2019 a 2020 celkem 103 projektů dohromady za 1,1 miliardy korun.

ZDRUŽENÍ NÁJEMNÍKŮ ČR

Program nyní nově spravuje Státní fond podpory investic. Je jiný zejména v tom, že umožňuje kombinovat dotaci s úvěrem, a to až do 90 procent celkových nákladů. Tento finanční nástroj má navýšit motivaci obcí. Dotační část má zajistit, že i finančně slabší obce budou mít k podpoře přístup.

Obce a kraje mohou žádat nejvýše padesát milionů korun a musí se zavázat, že do pěti let revitalizaci území dokončí. Ministerstvo pro místní rozvoj a SFPI se zaměřují na transformaci území pro nepodnikatelské využití, dotace se poskytuje pouze na vybudování občanské vybavenosti.

Naopak ministerstvo průmyslu a obchodu od roku 2017 poskytuje dotaci pro regeneraci brownfieldů pro podnikatelské využití, ale pouze pro strukturálně postižené regiony, konkrétně Moravskoslezský, Ústecký a Karlovarský kraj. V rámci programu vznikají nové objekty pro průmysl a podnikání, což má pomoci k hospodářskému oživení regionů. Dotaci od začátku programu získalo dvacet obcí za 384 milionů korun.

POVINNÉ CHYTRÉ ELEKTROMĚRY VYJDOU DISTRIBUTORY NA MILIARDY – ZAPLATÍ TO SPOTŘEBITELÉ

Tuzemští distributoři elektřiny mají před sebou perných šest let. Do konce roku 2027 budou muset nainstalovat nejméně 850 tisíc chytrých elektroměrů za miliardy korun. Vyplývá to z nové vyhlášky o měření elektřiny, která začala platit počátkem letošního roku.

Distributoři už se na budování chytrých sítí připravují, zatím je ovšem testují pouze lokálně. Například distribuční společnost spadající pod německý E.ON realizuje pilotní projekty na Písecku, Pacově nebo části Brna. Do konce roku se chystá nainstalovat třicet tisíc chytrých elektroměrů. Umožní nejen dálkové sledování spotřeby elektřiny, ale také monitorovat tok elektřiny od odběratele do sítě.

Drtivá většina odběratelů je teď vybavena standardním fakturačním elektroměrem bez možnosti dálkového odečtu. To se během několika let musí změnit kvůli vyhlášce o měření elektřiny, která implementuje evropskou směrnici o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou.

Nové elektrické tarify se neobejdou bez chytrých elektroměrů

Změna se bude týkat všech odběratelů se spotřebou nad šest MW h ročně. Představuje to zhruba 850 tisíc z celkových šesti milionů zákazníků. Sem spadají firmy, ale i domácnosti s vyšším odběrem, například ty s elektrickým vytápěním nebo ohřevem vody, nebo, mají doma fotovoltaiku či elektromobil. Výměna elektroměrů bude pro spotřebitele zdarma.

Účty za elektřinu se zvýší

Energetický regulační úřad předpokládá, že jen do roku 2027 zaplatí distributoři za nové měřáky několik miliard korun. Investice spojené s digitalizací sítě, zavádění chytrého měření a obecné přizpůsobení sítí novým požadavkům vyjdou na desítky miliard korun. Jen samotný ČEZ, který pokrývá zhruba dvě třetiny tuzemské distribuční sítě, se na digitalizaci své sítě chystá v nejbližších letech vynaložit zhruba 23 miliard.

Spotřebitelé poznají investice na svých složenkách. Vzhledem k tomu, že se jedná o nutné investice, takže se na jejich úhradě budou podílet všichni odběratelé energií, stejně jako v jiných případech povinných investic či obnovy sítí. Cenu ale nelze predikovat. Ve hře je i možnost, že by byly náklady spolufinancovány z některých fondů.

Když snížíte spotřebu, dostanete zaplaceno, plánuje ministerstvo průmyslu

Společnost PRE distribuce, která zajišťuje rozvod elektřiny v hlavním městě, věří, že konečný cenový dopad bude mírnější, protože investice přinesou i částečné úspory. Chytré elektroměry mají umožnit mnohem selektivnější řízení sítě a zajištění větší míry flexibility. Díky tomu bude možné optimalizovat výdaje na obnovu a rozvoj sítě. Kromě toho už se nebudou provádět manuální odečty elektroměrů.

Tok energie oběma směry

Dosavadní sítě byly založeny na jednosměrném toku elektřiny od velké elektrárny přes distribuční sítě až ke spotřebiteli. Digitalizovaná distribuční síť bude počítat s obousměrným tokem energie – ke spotřebiteli i od spotřebitele. Díky digitalizaci tak budou moci na energetický trh vstoupit i sami zákazníci, kteří budou smět elektřinu vyrábět, skladovat a také poskytovat takzvanou flexibilitu. Tou se míní systém, v němž bude domácnost nebo firma snižovat a zvyšovat spotřebu podle potřeb sítě na základě předem dohodnutých podmínek s distributorem.

Chytré elektroměry přinesou řadu výhod pro zákazníky, ale stejně tak jsou důležité pro rozvoj energetické infrastruktury. Pro obě strany totiž znamenají nové možnosti v rozhodování, jak využívat elektrickou energii a jak s ní v reálném čase hospodařit.

Bez chytré sítě by decentralizovaná energetika nemohla efektivně fungovat.

Připravil Milan Sedlák

MŮŽE SE KOUŘIT NA BALKONĚ?

Odpověď na otázku není vůbec jednoznačná, přesto celkem jednoduchá. Někde kouřit na balkóně můžete, jinde ne. Vždy záleží na konkrétním případu. Proč se jednotlivé případy tolik rozcházejí? A jak je to s vaším balkónem? Můžete si na něj postavit gril nebo zapálit cigaretu s přáteli? Zákaz kouření na balkóně možná platí i pro vás, jen o tom ještě nevíte a vaši sousedé mají velkou trpělivost, když vás na zákaz zatím neupozornili

Je váš balkón opravdu váš?

Všeobecně jde v první řadě o to, zda je balkón, lodžie nebo terasa součástí bytu nebo společných prostor domu. Tuto informaci se dočtete ve stanovách a pokud jste je ještě nikdy nečetli, měli byste to napravit. Možná budete překvapení. Běžně bývá balkón, terasa nebo lodžie součástí společných prostor domu. A to i přesto, že ho máte ve výlučném užívání a nikdo jiný se na něj nedostane, protože je na něj přístup pouze z vašeho bytu.

Případný zákaz kouření na balkóně najdete ve stanovách

Pokud jsou balkóny součástí společných prostor, může být ve stanovách Společenství vlastníků jednotek uveden zákaz kouření nebo grilování na balkónech, lodžiích i terasách. Tento zákaz pak platí pro celý dům bez výjimky. Když však ve stanovách zákaz nenajdete, Společenství vlastníků jednotek kouření ani grilování nijak neomezuje. Přesto myslete na své sousedy a snažte se je kouřem nadměrně neobtěžovat, obzvlášť pokud mají malé děti.

Když vás obtěžuje častý kouř ze sousedního balkónu

Ve stanovách ještě zákaz kouření na balkónech nemáte, ale už vám dochází se sousedy trpělivost? Kdykoliv dáte usušit prádlo na balkón, je cítit kouřem a vy ho můžete jít vyprat znovu. Je tu možnost, jak zákaz kouření do stanov zanést. Přesto se snažte všechno řešit v první řadě domluvou se sousedy, v rámci zachování dobrých sousedských vztahů. Když nepomůže domluva, zkuste poprosit o pomoc předsedu Společenství vlastníků jednotek.

Prosby ani domluvy nepomáhají

Předseda nebo výbor Společenství vlastníků jednotek mají při domluvě úplně stejné pravomoci jako vy a neuspějí. Pak nastává varianta, kdy se pokusíte s ostatními obyvateli domu na zákazu kouření na balkóně domluvit a zanést ho do stanov Společenství. Celé to musí jít oficiální cestou, tedy svolat shromáždění SVJ a řádně si nechat návrh odhlasovat. S ustanovením musí souhlasit většina, pak může být zákaz zanesen do stanov.

Ani zákaz kouření ve stanovách nemusí být výhra

Přesto, že stanovy kouření na balkóně zakazují, spousta kuřáků si z nich nic nedělá a chodí na své balkóny kouřit stále. Postihy za takové jednání jsou totiž velice těžko vymahatelné a navíc nejsou ani příliš vysoké. Sankce by totiž vždy měly odpovídat závažnosti přestupku. Existuje takzvaná sousedská žaloba, jejíž pravidla se nachází v novém občanském zákoníku. Podává ji majitel bytu, jenž je kouřením obtěžován a jeho SVJ nezvládá situaci řešit.

Soud kvůli kouření

Když vás kouření obtěžuje natolik, že se rozhodnete situaci řešit soudně, je potřeba se připravit na několik věcí. Budete se muset obrnit trpělivostí, soud nějakou dobu trvá. Bude na vás měřením prokázat, že nadměrné kouření způsobuje nepřijatelné imise. Jejich výše je na posouzení soudu. Stejně tak je na rozhodnutí soudu, co znamená „nadměrné kouření." Co je ještě obvyklé a co už ne.

Kouření marihuany je jiný případ

Stále častěji se na balkónech objevuje kouření marihuany. Tady je vymahatelnost zákazu podstatně vyšší. Zasáhnout v těchto případech může policie a pokud bude mít pachatel doma větší množství této drogy, jedná se už o trestný čin. V případě malého množství jde o přestupek na jehož základě může pachateli policie uložit pokutu. Navíc kouř z marihuany je podstatně silnější a pronikavější než kouř z cigaret a je na místě se tomuto jednání bránit.

BUĎTE NAPŘED A PŘIPRAVTE SE NA POŽADAVKY EED

Ke konci roku 2018 vešla v platnost směrnice o energetické účinnosti. Dokument Evropské unie, skrytý pod názvem 2018/2002, navazuje na směrnici předcházející (2012/27/EU) a pod zkratkou EED (Energy Efficiency Directive) má stále stejný cíl - snížit poptávku po energii pomocí zlepšení energetické účinnosti v celém energetickém řetězci, a to v kontextu budoucích nástrojů i potřeb. Výsledkem této snahy pak nemá být nic menšího než zlepšení kvality života všech občanů v zemích napříč Evropskou unií. I když připravovaný proces posílí hospodářskou výkonnost i konkurenceschopnost celé unie, primárním cílem je uvědomělé nakládání se zdroji, aniž by ekonomický růst měl být hlavním měřítkem úspěšnosti tohoto strategického projektu.

Výhody snižování energetické spotřeby jsou všeobecně známy – už i malé děti se o tom učí ve škole. Nyní je cílem všem spotřebitelům podat včasné a relevantní informace a dát jim srozumitelný návod k jejich dosažení. Jak směrnice přímo říká, „je třeba posílit práva spotřebitelů na přesné, spolehlivé, jasné a včasné informace o jejich spotřebě energií". Aktuálně se vyúčtování spotřebitelům poskytuje jedenkrát ročně. Počínaje letošním rokem se informace budou postupně poskytovat častěji, a to podle charakteru vybavení objektu potřebnou technikou. Bližší specifikace této potřebné techniky bude se vší pravděpodobností známa v polovině letošního roku.

Od začátku roku 2022 již budou spotřebitelé informováni měsíčně. S tím úzce souvisí i nutnost přechodu na poskytování informací elektronickou cestou – je to snazší, srozumitelnější, flexibilnější a v neposlední řadě i levnější. Dosažení tohoto cíle je nemyslitelné bez přechodu na novou generaci měřících přístrojů; přístrojů, které musí dovolovat tzv. „dálkový odečet", tedy umožňovat vlastníkovi domu či jeho správci provádět odečty, aniž by jednotliví obyvatelé domu museli zpřístupňovat své byty. Postupně se bude provádět obměna všech přístrojů tak, aby k 1. 1. 2027 byly již všechny bytové domy vybaveny modernějšími přístroji.

Od počátku roku 2022 vzroste nejen četnost poskytovaných informací, ale i jejich kvalita a rozsah. Všichni spotřebitelé se budou moci zamyslet nad svou spotřebou - nejen ve finančním vyjádření, ale uvidí své čerpání v porovnání s nejbližším okolím i s minulými roky. Srozumitelně, pomocí grafického vyjádření, každý uvidí, jak se choval v průběhu jednotlivých topných období, a to nezávisle na tom, zda jednotlivé zimy byly či nebyly klimaticky náročné. Informace bude vždy zrcadlem individuálního chování a do budoucna se budou hledat takové cesty k příjemcům informací, které pomocí internetu a portálových řešení umožní podávat a zobrazovat klíčové údaje v podstatě průběžně a kdykoli to bude zapotřebí.

MUDr. Gabriela Ritterová

Vážení čtenáři, než vám popřeji pokud možno další příjemné letní dny, nabídnu vám již páté pokračování tématu o dýchací soustavě.

Kde se vzalo »pozdravpámbu« a »dejžto pámbu«? Ve středověku. **Kýchání** bylo jedním z prvních příznaků smrtelného moru. Pozdrav naznačoval, že kýchající je nemocný a již brzy se setká s bohem. Stejný význam má i odpověď „dejžto pámbu" – aby bůh postiženému dal nebe. Nejrozšířenější odpověď na kýchnutí „na zdraví", kdy si lidé během morové epidemie přáli pevné zdraví, aby se jim nákaza vyhnula. Některé civilizace kýchnutí považovaly za „požehnání od bohů", jiné za vyhánění zlých duchů z těla. Považovali za potvrzení pravdivosti vyřčených slov. Proto jej dodnes doprovázíme slovy „je to pravda". Ve starověkém Řecku a Římě lidé z kýchání věštili. Mezi dvořany francouzského krále Ludvíka XV. se kýchání stalo módou. Považovalo se za velmi zdravé, používal se šňupací tabák, aby se „protáhl" nos a na povzbuzení. Tabák v této podobě je stejně návykový i nebezpečný, jako tabák ke kouření. Místo rakoviny plic způsobuje zhoubné bujení v nose, na rtech, na jazyku. Tzv. snuff je v posledních letech znovu v oblibě. Hovoří se o prospěšném uvolnění dýchacích cest, čímž lze předejít onemocněním z nachlazení. Bezpečnější je šňupeček kýchacího prášku.

Obyčejný příznak rýmy – neobyčejně zajímavý. Zdá se, že na tomto běžném jevu není nic zajímavého. To je omyl! Kýchají lidé i zvířata, dokonce i ptáci.

Kýchání patří k rekordům lidského těla. Dokážeme kýchnout s takovou razancí, že vzduch vyletí z nosu rychlostí až 180 km/h s doletem 3,5 metru dva až pět tisíc kapek složených z hlenu, slin a mikroorganismů. Přitom za orkán se považuje rychlost větru už od 118 km/h. Kýchnutí nelze vědomě ovládat, ani zadržet, to je dobře, jinak by se mohl protrhnout bubínek v uchu, poškodit sliznice nebo prasknou cévka. Při kýchání se zastaví všechny tělesné funkce, dokonce i srdce. Ke kýchání dochází pouze v bdělém stavu. V hlubších fázích spánku jsou motorická centra většinou „odpojena" od svalů, a ke kýchnutí nedochází. Při kýchání obvykle reflexivně zavíráme oči, jeho prudkost by mohla vést k popraskání žilek, nebo by nám mohly vypadnout oči z důlků. Kýchnutí nás může zabít. Stačí několik vteřin, kdy za volantem při kýchnutí zavřeme oči a nesledujeme provoz.

Kýchání nebo **kýchnutí** je přirozená reakce těla při dráždění nebo podráždění nosní sliznici. Tělo se snaží udržet nosní dutinu volnou a průchodnou a **kýchací reflex** tomu napomáhá v případě podráždění receptorů v nose. Stačí i drobné částečky prachu či alergenů nebo větší množství hlenu, aby ke kýchnutí došlo.

Zajištění průchodnosti. Kýchnutí je reflex, který udržuje průchozí nosní dutinu pro volné dýchání. Kýchání je reflex, ovládaný autonomní nervovou soustavou, která řídí i srdce a dýchání. Receptory na trojklanném nervu (nervus trigeminus, V. hlavový, smíšený nerv, motorická část zajišťuje inervaci žvýkacích svalů, vegetativní část inervuje podjazykovou a podčelistní slinnou žlázu, senzitivní složka obstarává chuť v předních 2/3 jazyka, zajišťuje kožní citlivost obličeje, inervaci rohovky, spojivky, sliznice dutiny nosní, paranazální a dutiny ústní, zubů) v okolí nosu vyšlou zprávu do dýchacího centra v mozku. Po mohutném nádechu, stažení hrudních svalů a za pomoci břišních svalů a bránice dojde k prudkému uvolnění svalstva. To vytlačí velmi silný proud vzduchu nosem i ústy, čímž se nosní dutina protáhne a vyčistí.

Příčiny kýchání. K podráždění nervů v sliznici v nosní dutině může dojít zevnitř i zvenčí. Přítomností cizorodých částeček, nečistot, dráždivou látkou (kouření, chemickými výpary), alergenem, prachových roztočů, alergenů, bakterií nebo virů, ostrého koření nebo nahromaděním hlenu. Při podráždění nosní sliznice se spustí automatická reakce a člověk kýchne, aby nosní dutinu uvolnil a pročistil. Příčinou kýchání bývá **nejčastěji rýma**, **viróza** nebo **nachlazení** (infekce). Je doprovázena tvorbou hlenu, který nemocný vykýchává a vysmrkává. Trvá většinou týden. Kýchání se může objevit i při dalších onemocněních horních cest dýchacích, při zánětu dutin. **Alergická rýma** na rozdíl od infekční rýmy není způsobena viry, ale zánětlivou reakcí nosní sliznice, způsobenou kontaktem s alergenem. Nejčastěji se jedná o pyly, roztoče, prach, potraviny. Kýchání bývá častější a více obtěžující.

Kýchání je reakce na **chlad**, na **změnu vlhkosti vzduchu**, reakce na **prudké světlo**, může být vrozená dispozice, většina lidí má určitou senzitivitu na světlo, které spouští kýchnutí. **Ostré jídlo.** Bílý, černý, červený i zelený pepř obsahují dráždivou chemickou látku piperin. **Chemikálie** nebo **prach**. Někdo kýchá při sexuálním vzrušení nebo kýchání spouští myšlenka na sex. U mnoha žen se objevuje po orgasmu a souvisí s překrvením sliznic. K explozi kýchání přivádí i přemíra emocí.

Kýchání pomáhá k udržení průchodnosti nosní dutiny, zbavuje tělo nežádoucích látek. Stává se součástí naší imunity. Po něm následuje sekrece z nosu, obvykle při kýchnutí nebo po něm rovnou hledáme kapesník. Aspoň bychom měli použít kapesník a zakrýt si ústa a nos, co z nosu vyletí, může obsahovat až 40 tisíc mikroskopických kapiček. Známá kapénková nákaza je původcem běžných infekčních onemocnění dýchacích cest, ale i planých neštovic, spalniček a zarděnek. Když kapesník nemáme, měli bychom si rychle umýt ruce. Kapénky, které nám na nich zůstaly, přenášejí infekci dotykem na různé předměty (kliky, držadla v dopravních prostředcích, povrchy). Snadno vznikají epidemie respiračních onemocnění.

Terapie. Při dráždivém kýchání zapříčiněném alergickou rýmou se podávají léky **proti alergii** na zklidnění – **nosní spreje s kortikoidy, antihistaminika**. Klasickou rýmu léčíme pomocí **sprejů** a **nosních kapek**, může se na ně vytvářet návyk. Spreje a kapky do nosu není vhodné užívat déle než sedm dní. Pohled do intenzivního světelného zdroje, když nás šimrá v nose a spásný „výbuch – kýchnutí" ne a ne přijít. Mozek vyhodnotí **světelný signál** jako podráždění nosu a výsledkem je spásné kýchnutí. Pomůže pravidelné proplachování nosu. Poslouží k tomu nosní konvička naplněná teplou vodou se solí, Physiomer sprej. Po návratu zvenku domů se zbavíme pylů a dalších nečistot usazených ve sliznici nosu. Proplachy působí jako prevence zánětu dutin. **Pravidelné smrkání** nosu. Smrkání je nejšetrnější a nejlepší cestou ke zbavení hlenu.

Smrkání. V Česku neřešíme, kdy si ulevit od sekrece z nosu či ucpaného nosu. V Japonsku i v Číně se smrkání na veřejnosti považuje za mimořádně nezdvořilé, rovná se zločinu, společenské sebevraždě, zvláště pokud dotyčný právě s někým hovoří. Pokud se potřebuji vysmrkat, odejdou na toaletu, aby je nikdo neviděl a neslyšel. U nás se s podobnými rozpaky nesetkáváme. Od malička vedou rodiče své děti smrkat správným způsobem. Technika smrkání může ovlivnit, zda přinese úlevu od ucpaného nosu. Často se setkáváme s tím, že dítě vydechuje oběma nosními dírkami a rodič mu nos přerušovaně zacpává a uvolňuje. Je to zatěžující a náročné pro dutiny a silně neefektivní. Vyprazdňovat nosní dutinu postupně, každou dírku zvlášť a zlehka bez přílišné síly. Mnozí dospělí jsou schopni smrkat do vyčerpání. Výsledek není valný. Příliš intenzivní smrkání má za následek zduření nosní sliznice a nepříjemný pocit plného nosu.

Využijte volných termínů a kapacit v řecké Leptokarii v apartmánu OSŽ Orion, užijte si nádhernou krajinu v těsné blízkosti moře, užijte si v jeho vlnách, nadýchejte se slaného vzduchu – je to nejlepší lék letošního léta!

DO LEPTOKARIE AUTEM!

Letošní letní sezóna je velmi specifická. Počet letenek, který jsme do Řecka objednali, byl z důvodu obav o poptávku nižší než obvykle. Skutečnost nás nakonec mile překvapila a zájem o Orion v řecké Leptokarii je letos veliký, letenky jsou již většinou vyprodané a nedostupné. Proto nyní můžeme představit zcela novou nabídku pobytů v apartmánovém domě Orion v řecké Leptokarii.

Jedná se o pobyty s individuální dopravou. Vzdálenost mezi českou hranicí a Leptokarií je 1 350 km. Plánovaná trasa vede po dálniční síti jihovýchodní Evropy a je osvědčená mnoha referencemi. Cena za apartmán pro dvě osoby je 3000 Kč, další osoba v apartmánu je za 500 Kč, v apartmánu je možno ubytovat až čtyři osoby. Protože letošní sezónu provází mnoho nejistot, připravili jsme pro vás také speciální stornopodmínky, maximální stornopoplatek před odjezdem činí pouze 20 % z ceny zájezdu! Kompletní nabídku včetně popisu automobilové dopravy naleznete na *www.rekreaceosz.cz*. Telefonické dotazy můžete směřovat na Danielu Švábovou, telefon 737 275 107.

Ubytování

Apartmánový dům nabízí 2–4 lůžkové apartmány s kuchyňským koutem (základní nádobí, vařič, lednice), klimatizací, která je v ceně pobytu, koupelnou (WC, malá vana nebo sprcha) a balkónem se zahradním nábytkem. Každý pokoj je při nástupu vybaven lůžkovinami, ručníky, mýdlem a toaletním papírem, máte možnost připojení WiFi. Výměna ložního prádla nebo ručníků během pobytu se neprovádí. Průběžný úklid apartmánu si provádějí klienti samostatně.

Stravování

Stravování je vlastní, nebo lze zajistit za zvýhodněnou cenu na místě prostřednictvím delegátů cestovní kanceláře CK Margaritopoulos (cena 1 stravenky na oběd nebo večeři je cca 7€).

Fakultativní výlety

Během pobytu si můžete objednat fakultativní výlety.

Athény – celodenní výlet do hlavního města Řecka

Metheora – kláštery ortodoxní církve
Olymp Dion – půldenní výlet do archeologického okrsku Dion, muzeum, prohlídka horského městečka Litochoro.

Pirátská plavba lodí – den strávený příjemnou plavbou s muzikou, tancem, zábavou a soutěžemi, koupání, oběd v ceně zájezdu.

Waterland (tobogány) – výlet do soluňského vodního světa.

Ostrov Skiathos
Alikes – bahenní lázně

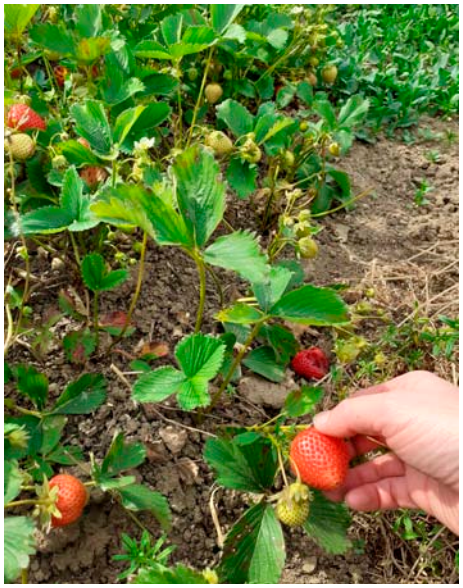

Waterland, Pirátská plavba lodí a Metheora *Foto: Milan Sedlák*

Tip na výlet

Samosběr je letos opravdu v kurzu. Vždy se najde dostatek zajemců. A ne-li ke sběru, ke konzumaci určitě ano **Foto: Daniela Houdková**

» Ferda a Milda «

…Ahoj Ferdo, pozdravuje Tě paní N!

– Prosím tě, Mildo, kdo to zase je?! Nikoho takového neznám.

– No, dřív to byla paní Nová, ale od té doby, co se zrušilo užívání ...ová, zůstalo jí pouze to N.

– Taková pitomost!

– No vidíš, kam to spějeme.

– Raději se budeme věnovat počasí. Nemyslím zrovna to tragické, ale i takový normální bouřky umí pěkně potrápit.

– Lepší je raději ani v takové bouřce nechodit ven, natož, jak to někteří dělají, koupat se....

– Proč? Já se normálně i v bouřce koupal..

– Copak nevíš, jak je to nebezpečný. Vždyť do tebe může uhodit blesk.

– Ale, jdi ty, proč by to dělal?

– Jak každý ví ze školy, voda elektrické výboje přitahuje.

– To já vím, ale mě se to netýká.

– A proč asi?

– No, já ti zřejmě zapomněl říct, že jsem se koupal doma ve vaně.

Připravuje Milan Sedlák, nakreslil František Mikš

Poučme se

Připravil Miroslav Novotný

KDE SE VZALA KERAMIKA

Keramika je definována jako materiál anorganický, nekovový, ve vodě prakticky nerozpustný a nejméně ze 30% krystalický. Výrobky z těchto materiálů vznikají při výpalu nad 800 °C. Může se zdát, že keramika není až tak zajímavá. Opak je pravdou.

Tato zdánlivě obyčejná technologie výroby předmětů k běžné spotřebě a zkrášlení našich domovů je přímo fascinující.

Keramika patří k nejstarším řemeslným dovednostem člověka od pravěku. Původní předměty se však sušily na slunci a dlouho nevydržely. Málokdo ví, že nejstarší prehistorická užitková keramika vznikla před 17-ti tisíci lety, a to především v Japonsku a Číně.

Zkusili jste si už někdy práci na hrnčířském kruhu? Je to báječný relax pro volné dny. Pro naše předky byl hrnčířský kruh úžasným objevem. Od té doby keramika tak jak ji známe zažívala postupný rozmach. Starověk byl první zlatou érou této technologie. Pochází z území velkých říší Mezopotámie, Persie, Egypta, Řecka a Itálie. Vedle hrubé keramiky se ve 12.-13. století dostává do Evropy také jemná keramika. Ve Španělsku se objevují glazované dlaždice zvané „**azulejos**“. Centrem jejich výroby byla Andalusie.

Renesance je obdobím vrcholného rozkvětu užitého umění. Vrcholem italské kultury je **majolika**, pestře dekorovaná keramika zdobená neprůhlednou olovnatociničitou polevou. **Fajáns** je proslavený druh hrnčířských výrobků. Je považován za jemnou keramiku, protože vzhledem připomíná porcelán. Jemná hmota k jejich výrobě se dobře vytáčí na hrnčířském kruhu a pak se vypaluje při teplotě 1100°C. Po vychlazení jsou výrobky glazovány a ještě jednou vypáleny při teplotě 900°C.

Kamenina je ideální materiál pro výrobu užitkové keramiky, a to pro venkovní použití díky svým unikátním vlastnostem. Vypaluje se na teplotu, aby došlo ke slinování. To je vznik skelné nebo sklu podobné látky. Díky tomu je vhodná na nádoby k pití. Kamenina pochází z východní Asie a do Evropy se dostala ve století šestnáctém.

Mezi keramiku patří i **porcelán**. Ten nejznámější, čínský, byl vynalezen a poprvé vyroben dávno před naším letopočtem a vyhrazen rodině císaře.

Blahopřejeme

V tomto měsíci slaví narozeniny:

Pavel Štiller – Legios Louny

Karel Mlejnek – JLV Praha

Ing. Eva Malá – OHL ŽS, řed. spol.

Zdeňka Cupalová – OHL ŽS, řed. spol.

Bohumil Dráb – TSS Hradec Králové

Ivana Libichová – Drážní úřad

NEDRÁŽNÍ OBZOR

Vydává NeRV OSŽ, Dům Bohemika, Na Břehu 579/3, 190 00 Praha 9 jako internetovou přílohu čtrnáctideníku OBZOR. Redakce: Milan Sedlák, ul. Kosmonautů 418/1, 625 00 Brno, tel.: 602 749 620, 530 311 682, e-mail: *nedrazniobzor@email.cz*. Vedení redakční rady: Bc. Renata Dousková, tel.: 972 241 986 , mob.: 734 266 463, e-mail: *renata.douskova@osz.org*, Miroslav Novotný, mob.: 737 275 000, e-mail: *miroslav.novotny@osz.org*